

# Bevarandeplan för Natura 2000-området Guortabäcken



Guortabäcken med Daune i bakgrunden. Foto: Peter Jonsson

**Fastställd av Länsstyrelsen:** 2016-12-12  
**Namn och områdeskod:** Guortabäcken, SE0810386  
**Kommun:** Vilhelmina  
**Skyddsstatus:** Natura 2000: Särskilt bevarandeområde (SAC)  
**Övrigt skydd:** Saknas  
**Markägare:** Statens Fastighetsverk  
**Förvaltare:** Länsstyrelsen Västerbotten  
**Areal:** 4,0 ha

**Karta**

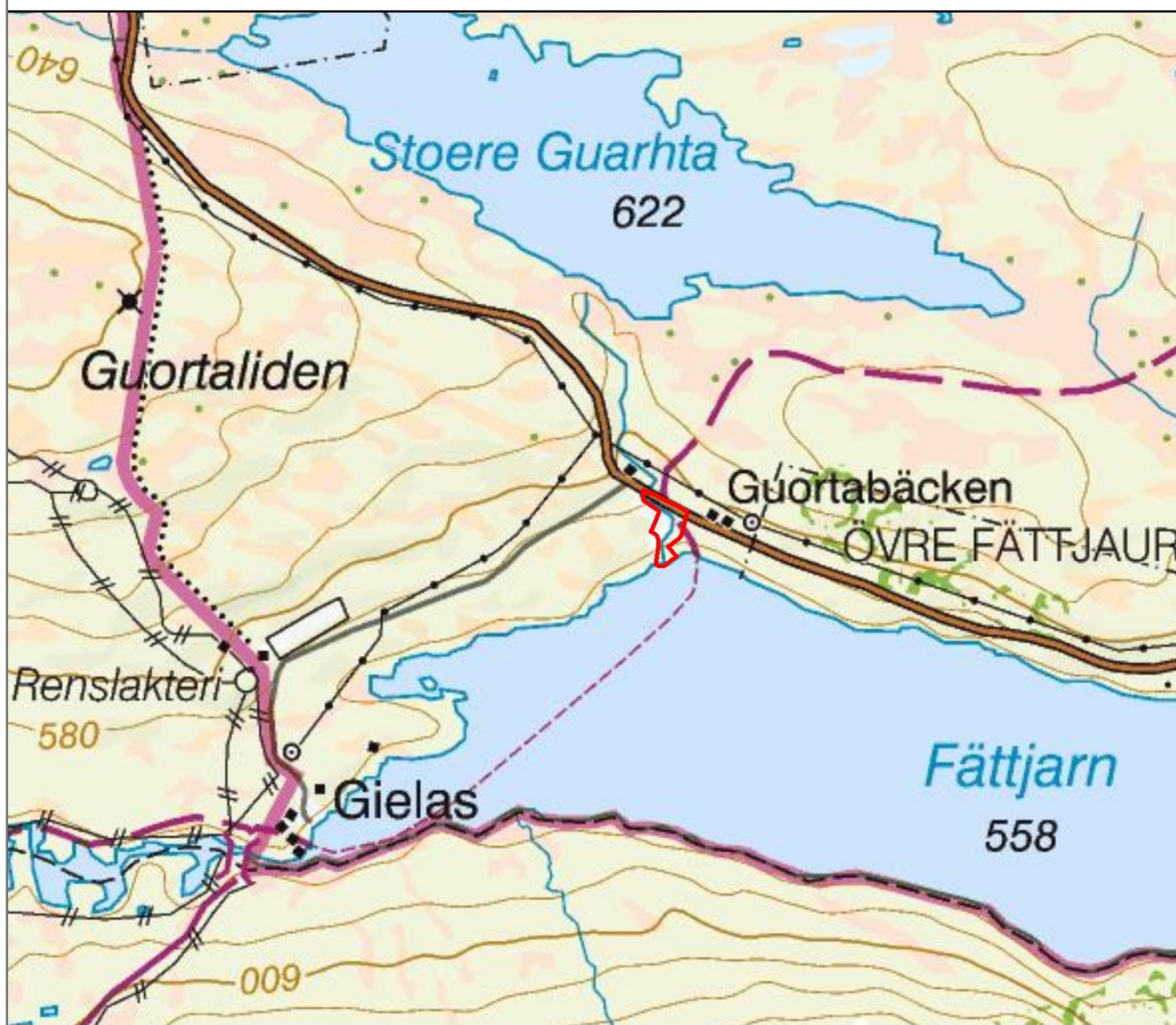
Guortabäcken  
Områdeskod: SE0810386  
Kommun: Vilhelmina  
Area: 4 ha



Länsstyrelsen  
Västerbotten



Gräns för Natura 2000-området



## Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bevaras.

## Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetilstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28-29§§. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

## Utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

|                        |        |
|------------------------|--------|
| 3220 Alpina vattendrag | 0,1 ha |
| 6430 Högörtängar       | 0,1 ha |
| 7230 Rikkärr           | 0,2 ha |
| 9040 Fjällbjörkskog    | 3,6 ha |

## Utpekade arter enligt Art- och habitatdirektivet

1015 Otandad grynsnäcka

## Beskrivning av området

Natura 2000-området Guortabäcken ligger i nordvästra delen av Vilhelmina kommun mellan sjöarna Stuore Guorta och Fättjarn. Området utgörs av rikare kärrpartier som ligger längs bäcken och domineras av i övrigt av gles björkskog och låga viden. Bäcken är i de övre delarna nedskuren med branta sidor. Natura 2000-arten otandad grynsnäcka har påträffats vid inventeringar 1989 och 2000. I fältskiktet finns bland annat tuvtåtel, svarthö, fjällruta, slätterblomma och olika starrarter; i något torrare delar midsommarblomster, ängskovall och olika bärris. I direkt anslutning till området ligger ett större grusupplag, och grus har tippats nära bäcken.

## Bevarandesyfte

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

*Prioriterade bevarandevärden*

Rikkärren samt den otandade grynsnäckan som lever däri.

*Motivering*

Den sällsynta otandade grynsnäckan sprider sig mycket långsamt och är därför beroende av att miljön den lever i har ett fortsatt gynnsamt tillstånd. I rikkärret finns även en hel del andra arter som förknippas med rika miljöer.

*Prioriterade åtgärder*

Grus bör inte tippas så nära bäcken. Det är viktigt att hydrologin inte påverkas negativt. Framöver kan det bli aktuellt att vidta försiktiga åtgärder om rikkärren växer igen.

**Beskrivning av utpekade naturtyper***3220 Alpina vattendrag*

Alpina och subalpina vattendrag med naturliga vattenståndsfluktuationer. De karakteriseras av en örtrik strandvegetation och vedartade fjällväxter som gynnas av störning. För att klassas som naturtyp ska vattendraget ha liten eller ingen påverkan av eutrofiering, försurning eller fysisk påverkan. Guortabäcken rinner från Stuore Guorta till Fättjarn, och antas fungera som lek- och uppväxtplats för fisk.

*Bevarandetillstånd idag*

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt. Dock finns ett grusupplag just väster om bäcken som troligtvis påverkar vattenkvaliteten negativt. En sådan verksamhet kan hota vattendragets gynnsamma tillstånd om dess omfattning ökar eller pågår under en lång tid.

*Bevarandemål*

Vattenkvaliteten ska vara god utan påverkan av antropogena faktorer, t.ex. försurning och eutrofiering. Vattendraget ska ha naturlig vattenföring och flödesdynamik. Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar. Den typiska strandvegetationen ska finnas kvar. Arealen ska inte minska.

*6430 Högörtängar*

Högörtängar förekommer på näringsrikt underlag och behöver störning, antingen hävd eller klimatfaktorer såsom snöskred, översvämningar och isskrapning, för att upprätthållas. De domineras av högväxta örter med inslag av gräs och halvgräs. Naturtypen är beroende av en naturlig hydrologi, bibehållen störning samt naturlig näringsstatus. Vid Guortabäcken, i en öppning i björkskogen, finns ett litet område som är klassat som högörtäng.

*Bevarandetillstånd idag*

Bedöms vara gynnsamt.

*Bevarandemål*

Naturtypen ska vara fortsatt öppen. De förekommande arterna ska finnas kvar. Främmande arter får inte förekomma. Arealen ska inte minska.

*7230 Rikkärr*

Som rikkärr klassas minerotrofa myrar och rika källmiljöer där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. pH-värdet i myren är vanligen 6 eller högre. Här finns en speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Rikkärren är beroende av en opåverkad hydrologi, baskatjonrika förhållanden och en naturlig näringsstatus utan påverkan från t.ex. gödsling. I området finns två stycken rikkärr. Ett är ett litet, intermediärt backkärr i norra delen av området. Det andra är ett intermediärt, översilat kärr längs bäcken i områdets södra del.

**Bevarandetillstånd idag**

Bedöms vara gynnsamt. Rikkärrens tillstånd påverkas dock av vattenkvaliteten i bäcken och kan således vara negativt påverkad av grustaget.

**Bevarandemål**

Hydrologin ska inte försämrans genom t.ex. dikning eller exploatering, och kärren ska inte växa igen med träd eller buskar. Den otandade grynsnäcken samt för naturtypen typiska arter ska förekomma i kärren. Arealen ska inte minska.

**9040 Fjällbjörkskog**

Till naturtypen räknas skog i subalpin miljö med minst 10 % krontäckning där minst 50 % av grundytan består av fjällbjörk. Det ska finnas gamla träd och död ved; skogens strukturer och funktioner ska likna dem i en naturskog. Viktiga inslag är naturliga störningar såsom stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand. Vid Guortabäcken är fjällbjörkskogen gles och lågväxt. Den är delvis kalkpåverkad, särskilt i västra delen, och har inslag av högorter.

**Bevarandetillstånd idag**

Bedöms vara gynnsamt.

**Bevarandemål**

Skogen ska få fortsätta utveckla naturvärden utan påverkan från skogsbruk, vägbygge, eller annan verksamhet. Hydrologin ska förbli opåverkad. Arealen ska inte minska.

**Beskrivning av utpekade arter****1015 Otandad grynsnäcka**

Otandad grynsnäcka är en nordlig art med huvudförekomsterna i fjällkedjan och Jämtlands kalkområden. I fjällen hittar man framför allt arten i rikkärsmiljöer, ofta sluttande källkärr, nedanför trädgränsen. Arten är känslig för förändringar i hydrologi och hydrokemi samt igenväxning. Den är funnen där Guortabäcken mynnar i Fättjarn.

**Bevarandetillstånd idag**

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt eftersom dess livsmiljö, rikkärren, har gynnsamt bevarandetillstånd. Det finns dock ingen uppskattning av populationens storlek. Artens tillstånd påverkas av vattenkvaliteten i bäcken och kan vara negativt påverkad av grustaget.

**Bevarandemål**

Arten ska finnas i området. Dess livsmiljö ska inte utsättas för igenväxning eller förändringar i hydrologi och hydrokemi.

**Hotbild**

Grustaget i områdets direkta närhet anses vara det största hotet. Igenväxning, naturlig eller orsakad av mänsklig påverkan, kan på sikt hota framförallt rikkärrens värden.

Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd, temperatur, snötäcke osv. så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner.

Generellt är de utpekade bevarandevärdena i stor utsträckning beroende av en ostörd hydrologi, och således utgör hydrologisk påverkan ett viktigt hot mot området. Verksamheter och åtgärder som kan påverka hydrologin innefattar alla typer av skogsbruksåtgärder såsom avverkning, gallring och dikning; terrängkörning och annat markslitage; exploatering såsom väg- och anläggningsbyggen; täktverksamhet såsom berg- och torvtäkt; kalkning och gödsling. Dessa och liknande verksamheter kan påverka området även om de bedrivs utanför områdets gränser.

## Bevarandeåtgärder

### *Skyddsåtgärder*

Guortabäcken är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28-29 §§ miljöbalken.

### *Skötselåtgärder*

Grus bör fortsättningsvis inte tippas lika nära bäcken som på skett på ett par ställen. En bredare zon med vegetation mellan bäcken och upplaget bör eftersträvas på de smalaste platserna. Området ska få utvecklas under naturliga förhållanden och processer. Ingen skötsel är i dagsläget aktuell. Framöver kan det bli aktuellt att vidta försiktiga åtgärder om rikkärret växer igen.

## Ytterligare information

På [naturvardsverket.se](http://naturvardsverket.se) kan du hitta mer information om Natura 2000.

I Naturvårdsverkets kartverktyg [Skyddad natur](#) kan du hitta kartmaterial och fakta om skyddade områden. Man kan ladda ner gränser och naturtypskartor (NNK) för alla eller enstaka områden.

I Skogsstyrelsens kartverktyg [Skogens pärlor](#) kan du bl.a. hitta information om skogar med höga naturvärden.